

Sygn. akt I C 143/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Sidyk

Protokolant: Tomasz Morejski

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2012 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę i rentę

1. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 107 000 zł (sto siedem tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 20 lipca 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 2 439 zł (dwa tysiące czterysta trzydzieści dziewięć złotych) wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 20 lipca 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 302 zł 12 gr (jeden tysiąc trzysta dwa złote dwanaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Częstochowie kwotę 5 610 zł (pięć tysięcy sześćset dziesięć złotych) tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych, w części co do której powództwo zostało uwzględnione;
6. odstępuje od ściągnięcia z zasądzanego na rzecz powoda roszczenia kosztów sądowych w części, co do której powództwo zostało oddalone.

Sygn. akt IC 143/11

UZASADNIENIE

Powód K. K. (1) w pozwie z dnia 29 kwietnia 2011r. sprecyzowanym w piśmie z dnia 23 maja 2011r. (k. 77) wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W.:

- kwoty 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu;

- kwoty 6 000 zł tytułem odszkodowania obejmującego zwrot kosztów związanych z leczeniem wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu;
- renty uzupełniającej w kwocie po 500 zł miesięcznie płatnej do dwudziestego dnia każdego miesiąca poczynając od 1 września 2010r.
- kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż doznał poważnych obrażeń w wyniku wypadku drogowego spowodowanego przez K. K. (2), który za ten czyn został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 27 maja 2010r. w sprawie II K 115/10. Powód leczony był operacyjnie, przebywał trzykrotnie w szpitalu, został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności jako osoba niezdolna do pracy i samodzielnej egzystencji, wymagająca stałej opieki innej osoby. Powód podał, iż dochodzi zwrotu kosztów dojazdów do Przyszpitalnej Poradni Chirurgicznej w kwocie 350 zł, a także do Szpitala w S., ZUS na komisję lekarską, Sądu Pracy w S. – w kwocie 400 zł, łącznie – 750 zł. Powód podniósł dodatkowo, iż zażywa leki, których koszt zakupu wynosi po 150 zł miesięcznie. Ponadto, powód stale korzysta z opieki żony, która pomaga mu się umyć, ubrać i przemieścić po mieszkaniu. Powód wskazał również, że przed wypadkiem pracował uzyskując dochód w kwocie 1 440 zł miesięcznie, dodatkowo grał na weselach, co przynosiło mu dochód w granicach 400 zł.

Powód podał, iż pozwany dokonał na jego rzecz wypłaty kwoty 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Mając na uwadze zakres obrażeń, ich skutki, czasokres leczenia, powód domaga się dodatkowo zadośćuczynienia w kwocie 150 000 zł.

Ponadto, pozwany wypłacił na rzecz powoda kwoty: 142 zł 64 gr tytułem zwrotu kosztów leczenia; 378 zł z tytułu opieki za 21 dni po 4 godziny dziennie przy stawce 4 zł 50 gr za godzinę; 200 zł z tytułu zwrotu kosztów zniszczonej odzieży; 178 zł 76 gr z tytułu zwrotu kosztów leczenia; 66 zł 80 gr z tytułu kosztów leczenia i wydatków za ksero; 208 zł 62 gr z tytułu zwrotu kosztów holowania motocykla. Powód domaga się dodatkowo kwoty 6 000 zł tytułem odszkodowania obejmującego zakup lekarstw, dojazdu do lekarzy, ZUS-u, Sądu Pracy, Szpitala w S.. Na rozprawie w dniu 19 lipca 2011r. powód wyjaśnił, iż na kwotę 6 000 zł składają się również koszty wizyt lekarskich i opieki wymaganej przez powoda.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany oświadczył, iż nie kwestionuje zaistnienia zdarzenia z dnia 29 listopada 2009r., w wyniku którego obrażeń ciała i rozstroju zdrowia doznał powód. Pozwany nie kwestionuje również podstaw swojej odpowiedzialności, a jedynie wysokość dochodzonej przez powoda kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania. Pozwany kwestionuje nadto istnienie podstaw do przyznania powodowi renty oraz jej wysokość. Pozwany podał, iż w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powodowi kwotę 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 1 174 zł 82 gr tytułem odszkodowania za szkodę rzeczową poniesioną w związku z wypadkiem, w tym tytułem zwrotu kosztów leczenia i opieki nad powodem. W ocenie pozwanego, wypłacone na rzecz powoda kwoty w całości rekompensują doznaną przez niego szkodę osobową i rzeczową. Pozwany zarzucił, iż powód nie wykazał, co składa się na dochodzą kwotę 6 000 zł tytułem odszkodowania, jak również nie wykazał podstaw do przyznania renty. Pozwany wskazał, iż powód otrzymuje rentę inwalidzką w kwocie 1 504 zł, a przed wypadkiem przebywał na zasiłku przedemerytalnym oraz podejmował dodatkową pracę uzyskując dochód średnio w kwocie 435 zł miesięcznie, a nie jak twierdzi powód w kwocie 700 zł. Ponadto, powód nie wykazał, aby w dacie zdarzenia faktycznie wykonywał dodatkową pracę zarobkową w postaci grania na weselach. Rodzina powoda otrzymuje również pomoc finansową z tytułu ustanowienia rodziną zastępczą dla małoletnich wnuków powoda w kwocie po 1 167 zł 60 gr. Pozwany zakwestionował także okres za jaki powód domagał się odsetek wskazując, iż w razie ustalenia wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy uzasadnione jest przyznanie odsetek dopiero od chwili wyrokowania (k. 85-88).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 29 listopada 2009r. około godziny 16.00 w Z. na ulicy (...) doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego powód K. K. (1) doznał obrażeń ciała. Kierujący samochodem marki F. (...) nr rej. (...) K. K. (2) w trakcie wykonywania manewru skrętu w lewo w nieprawidłowy sposób obserwował przedpole jazdy oraz nie udzielił pierwszeństwa przejazdu powodowi kierującemu motorowerem marki B. nr rej. (...) doprowadzając do zderzenia pojazdów, w wyniku czego K. K. (1) doznał obrażeń ciała naruszających czynności narządów ciała na okres powyżej siedmiu dni. Za czyn ten wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 177§1 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 27 maja 2010r. w sprawie II K 115/10 K. K. (2) został skazany na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Wyrok uprawomocnił się z dniem 5 czerwca 2010r.

/ **dowód:** odpis wyroku Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 27 maja 2010r. w sprawie II K 115/10 ze stwierdzeniem prawomocności (k. 19), oryginał wyroku (k. 44 akt II K 115/10)/

Po wypadku w okresie od 29 listopada 2009r. do 11 lutego 2010r. powód K. K. (1) był hospitalizowany w Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej Szpitala (...) w Z.. U powoda rozpoznano: złamanie kolumny tylnej panewki stawu biodrowego lewego z przemieszczeniem, złamanie nasady bliższej kości piszczelowej lewej z przemieszczeniem, słuczenie biodra lewego. Powód początkowo był leczony zachowawczo unieruchomieniem gipsowym i za pomocą wyciągu. W trakcie hospitalizacji powód poddany został dodatkowym badaniom, co zdecydowało o konieczności leczenia operacyjnego.

W dniu 4 stycznia 2010r. powód miał przeprowadzoną operację, w czasie której wykonano otwartą repozycję i zespolenie złamania panewki stawu biodrowego lewego dwoma śrubami korowymi z podkładkami, uzupełniono ubytki tkanki kostnej przeszczepem kości mrożonej gąbczastej oraz otwartą repozycję i zespolenie nasady dalszej kości piszczelowej lewej płytą nasadową T 5 – otworową oraz śrubą gąbczastą.

Po zabiegu operacyjnym powód został przeniesiony na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z powoda zagrażającej niewydolności oddechowej. Pobyt w tym Oddziale trwał od 4 stycznia 2010r. do 5 stycznia 2010r. z rozpoznaniem: złamania nasady i przynasady bliższej kości piszczelowej lewej z przemieszczeniem, złamania tylnego brzegu panewki ze zwicnięciem stawu biodrowego lewego, zatorowości płucnej i niewydolności oddechowej, ponadto otyłości i chorób nie związanych z wypadkiem, tj. choroby niedokrwiennej serca, miażdżycy uogólnionej i nadciśnienia tętniczego. Po zastosowanym leczeniu: wentylacji respiratorem i farmakoterapii, stan powoda uległ stabilizacji.

W okresie od 5 stycznia 2010r. do 11 lutego 2010r. powód ponownie przebywał w Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej. Po wypisie ze szpitala powód nadal nie był w stanie samodzielnie chodzić. Zalecono chodzenie przy pomocy balkoniku bez obciążania operowanej kończyny i siadanie z pełnym podparciem uda lewego. Zalecono powodowi kontrolę w Poradni Urazowo-Ortopedycznej.

W domu powód nie chodził, we wszystkich czynnościach życia codziennego wymagał pomocy. Opiekę nad powodem sprawowała żona, która przygotowywała i podawała mu posiłki, pomagała w toalecie, myciu, kąpieli, podawała basen.

Ponownie powód był hospitalizowany w okresie od 23 marca 2010r. do 29 marca 2010r. w Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej Szpitala (...) w Z.. W leczeniu powoda obok farmakoterapii zastosowano pionizację i naukę chodzenia. Przy wypisie zalecono chodzenie przy asekuracji kul łokciowych z częściowym obciążaniem operowanej kończyny, terapię przeciwzakrzepową, gimnastykę lewej stopy według wyuczonego schematu, badania kontrolne m.in. w Poradni Neurologicznej i Poradni (...) Urazowo-Ortopedycznej.

Powód systematycznie odbywał wizyty w Poradni Przystypialnej (...) Urazowo-Ortopedycznej. W czasie kontroli w dniu 24 sierpnia 2010r. – po analizie wykonanego badania tomografii komputerowej stwierdzono zrost złamania panewki stawu biodrowego lewego.

Ponownie powód był hospitalizowany w Oddziale (...) Urazowo – Ortopedycznej Szpitala (...) w Z. w okresie od 26 października 2010r. do 28 października 2010r. W leczeniu zastosowano fizykoterapię. Powód miał zalecone kontrole w Poradni Przyszpitalnej (...) Urazowo-Ortopedycznej oraz kontynuowanie fizykoterapii 3 razy w tygodniu.

W przypadku powoda dolegliwości bólowe o dużym natężeniu mogły trwać przez okres pobytu w Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej. Przez okres następnych 2-3 miesięcy dolegliwości bólowe mogły mieć średnie natężenie, a przez kolejne 3-4 miesiące – lekkie natężenie.

/ **dowód:** odpisy dokumentacji lekarskiej (k. 20-42), opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. D. K. (1) (k. 157-162), zeznania świadka D. K. (2) (k. 130-132), zeznania powoda (k. 139-140)/

W wyniku wypadku komunikacyjnego w dniu 29 listopada 2009r. powód K. K. (1) doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości **35%**. Następstwem doznanych obrażeń była zatorowość płucna oraz są rozwijające się zmiany zwyrodnieniowe lewego stawu biodrowego oraz lewego stawu kolanowego. Utrudnia to poruszanie się powodowi i powoduje, iż powód wymaga asekuracji kul łokciowych.

Złamanie biodra i stawu kolanowego były u powoda złamaniami tzw. stawowymi, a takie złamanie jest zawsze obarczone ryzykiem rozwoju zmian zwyrodnieniowych, które w konsekwencji mogą doprowadzić do konieczności przeprowadzenia operacji endoprotezoplastyki. Taka perspektywa występuje również u powoda. Kłopoty z chodzeniem wynikają u powoda z porażenia nerwu strzałkowego w wyniku wypadku. U powoda nie nastąpiła pełna regeneracja przewodnictwa w nerwie strzałkowym. Stopa w związku z tym ustawiona jest opadająco i powód musi korzystać ze specjalnego podciągu. Ruchomość w stawie skokowym jest również ograniczona w konsekwencji uszkodzenia nerwu strzałkowego.

Orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Z. z dnia 23 marca 2010r. powód został uznany za niepełnosprawnego w stopniu znacznym na okres do 31 marca 2011r. Kolejna komisja (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzekła niepełnosprawność powoda w stopniu umiarkowanym na stałe. Lekarz orzecznik ZUS w dniu 19 sierpnia 2010r. uznał powoda za całkowicie niezdolnego do pracy do 31 sierpnia 2011r., a po ponownej komisji lekarskiej – powód został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy do sierpnia 2012r.

/ **dowód:** opinia pisemna i ustna biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. D. K. (1) (k. 157-162, k. 198-199), odpis orzeczenia z dnia 23 marca 2010r. (k. 44), odpis orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 19 sierpnia 2010r. (k. 45)/

Powód K. K. (1) przed wypadkiem pobierał zasiłek przedemerytalny w kwocie 632 zł 79 gr netto (726 zł 14 gr brutto). W okresie wcześniejszym ten zasiłek był niższy i wynosił kwotę 530 zł netto, potem 570 zł netto i ostatecznie 632 zł 79 gr netto. Powód przed wypadkiem dodatkowo wykonywał pracę w oparciu o umowy o dzieło zawierane z Miejsko – Gminnym Ośrodkiem (...) w O.. Powód w ramach tych umów o dzieło grał na akordeonie w czasie prób i występów w Kołach (...) w R. i P. oraz w Chórze Seniora w O..

Za rok 2007 powód uzyskał z tego tytułu dochód w kwocie 4 400 zł brutto, za rok 2008 – dochód w kwocie 5 760 zł, za rok 2009 – dochód w kwocie 5 480 zł brutto, a zatem około 4 494 zł netto. Na jeden miesiąc dawało to dochód w kwocie około 375 zł netto. Miesięczny dochód powoda wynosił zatem kwotę 1 007 zł 79 gr. Powód od czasu do czasu grał na weselach, za co otrzymywał po 100 zł. Nie był to jednak stały miesięczny dochód.

Natomiast od 1 czerwca 2010r. powód otrzymuje rentę z tytułu niezdolności do pracy. Renta ta od 1 czerwca 2010r. wynosiła kwotę 1 502 zł 66 gr netto (1 804 zł 02 gr brutto), a od 1 marca 2011r. wynosi kwotę 1 548 zł 55 gr netto, (1 859 zł 94 gr brutto). Dodatkowo w okresie od marca 2010r. do marca 2011r. powód pobierał dodatek pielęgnacyjny w kwocie po 156 zł miesięcznie.

/ **dowód:** odpis zaświadczenia o dochodach z 7 lutego 2011r. (k. 56), odpisy umów o dzieło (k. 57-59), odpisy informacji ZUS z dnia 15 lipca 2011r. i z dnia 14 lutego 2012r. (k. 120, k. 186), zeznania świadka D. K. (2) (k. 130-132), zeznania powoda (k. 140-141)/

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. wobec powoda K. K. (1) za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 29 listopada 2009r. była co do zasady pomiędzy stronami bezsporna. Spór dotyczył natomiast zakresu i rozmiarów tej odpowiedzialności, w tym wysokości zadośćuczynienia i odszkodowania należnych powodowi, zasadności przyznania powodowi renty i jej wysokości.

Stosownie do treści art. 444§1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na podstawie art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, Sąd może również przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Ustawodawca wskazał, że suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma być „odpowiednia”, nie sprecyzował jednak zasad ustalania jej wysokości. Nie ulega wątpliwości, że o rozmiarze należnego zadośćuczynienia decyduje rozmiar doznanej krzywdy, zadośćuczynienie ma bowiem na celu naprawienie szkody niemajątkowej, wyrażającej się doznaną krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. Nie dający się ściśle wymierzyć charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia zależy od oceny sądu. Ocena ta powinna uwzględniać całokształt okoliczności sprawy, nie wyłączając takich czynników, jak np. wiek poszkodowanego. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, odniesione jednak do indywidualnych okoliczności danego wypadku. Oceniając rozmiar doznanej krzywdy trzeba zatem wziąć pod uwagę całokształt okoliczności, w tym rodzaj doznanych przez poszkodowanego obrażeń i rozmiar związanych z nimi cierpień fizycznych i psychicznych, ich nasilenie i czas trwania, nieodwracalność następstw wypadku, kalectwo i jego stopień, oszpecenie, rodzaj wykonywanej pracy, szanse na przyszłość, wiek poszkodowanego, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową, konieczność korzystania ze wsparcia bliskich oraz inne czynniki podobnej natury. Zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną.

Poziom życia poszkodowanego nie może być natomiast zaliczany do czynników, które wyznaczają rozmiar doznanej krzywdy i wpływają na wysokość zadośćuczynienia. Suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma stanowić przybliżony ekwiwalent poniesionej szkody niemajątkowej. Powinna zatem wynagrodzić poszkodowanemu doznane przez niego cierpienia fizyczne i psychiczne i ułatwić przezwyciężanie ujemnych przeżyć. Nie oznacza to jednak, że formą złagodzenia doznanej krzywdy musi być nabywanie dóbr konsumpcyjnych o wartości odpowiadającej poziomowi życia poszkodowanego. Takie pojmowanie funkcji kompensacyjnej prowadziłoby do różnicowania krzywdy, a tym samym wysokości zadośćuczynienia zależnie od stopy życiowej poszkodowanego. Godziłoby to w zasadę równości wobec prawa, a także w powszechne poczucie sprawiedliwości.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż o ile konsekwencją poprzednio przedstawianej w judykaturze zasady – w myśl której wysokość „odpowiedniej sumy” powinna być „utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa” – była tendencja do zasądzania przez sądy tytułem zadośćuczynienia sum raczej skromnych, o tyle w ostatnich latach można zaobserwować jej korektę w kierunku zasądzania na rzecz poszkodowanych zdecydowanie wyższych kwot pieniężnych. W odniesieniu do zadośćuczynienia pieniężnego z art. 445§1 k.c. funkcja kompensacyjna musi być rozumiana szeroko, bowiem obejmuje zarówno cierpienia fizyczne, jak i sferę psychiczną poszkodowanego. Wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia.

(por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2010r. z uzasadnieniem, II CSK 94/10, LEX nr 672673 oraz przytoczone tam liczne orzecznictwo; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2011r. z uzasadnieniem, I PK 145/10, LEX nr 794777).

Należy zauważyć, iż charakter obrażeń powoda K. K. (1) jako bardzo poważnych, przebieg długotrwałego leczenia powoda z zastosowaniem zabiegu operacyjnego, kilkumiesięczny okres niemożności chodzenia, a następnie ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu, wynikają już z samej dokumentacji lekarskiej załączonej do akt sprawy i zeznań świadków oraz powoda. Dowodu z dokumentacji lekarskiej żadna ze stron nie kwestionowała, ani co do autentyczności, ani też zgodności z prawdą jej treści.

Sąd ustalając kwotę zadośćuczynienia dla powoda miał zatem na uwadze: rodzaj doznanych przez K. K. (1) urazów; wiek powoda, który w momencie zdarzenia miał 57 lat (ur. (...)) i był osobą sprawną fizycznie, samodzielną, zdolną do pracy, pomimo pobierania zasiłku przedemerytalnego nadal aktywną zawodowo; przebieg długotrwałego leczenia powoda związanego z trzykrotnym pobytem powoda w szpitalach, przebyciem poważnej operacji; niemożność samodzielnego poruszania się przez powoda w okresie co najmniej kilku miesięcy po wypadku; wystąpienie również w dalszym okresie znacznego ograniczenia sprawności organizmu powoda (powód nadal porusza się przy pomocy kul); czasokres i znaczną intensywność dolegliwości bólowych odczuwanych przez powoda, cierpienie i dyskomfort; zmiany w psychice (zwiększona nerwowość), negatywne rokowania co do zmian zwyrodnieniowych, nieodwracalność następstw zdarzenia w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu. W wyniku wypadku powód doznał bowiem trwałego uszczerbku na zdrowiu z przyczyn chirurgicznych i ortopedycznych w wysokości **35%**.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał za zasadne określenie wysokości zadośćuczynienia należnego powodowi K. K. (1) na sumę **120 000 zł**. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powodowi kwotę **13 000 zł** z tytułu zadośćuczynienia. W związku z powyższym, Sąd zasądził na rzecz powoda od pozwanego z tytułu zadośćuczynienia kwotę **107 000 zł**.

Zgodnie z art. 444§1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty.

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił powodowi tytułem odszkodowania: kwotę 142 zł 64 gr z tytułu kosztów leczenia, kwotę 378 zł z tytułu kosztów opieki, kwotę 200 zł z tytułu kosztów zniszczonej odzieży, kwotę 178 zł 76 gr z tytułu kosztów leczenia, kwotę 66 zł 80 gr (56 zł 80 gr + 10 zł) z tytułu kosztów leczenia i ksero, kwotę 208 zł 62 gr z tytułu kosztów holowania motocykla. Razem pozwany uiścił na rzecz powoda kwotę 1 174 zł 82 gr, w tym kwotę 378 zł 20 gr z tytułu kosztów leczenia (k. 60-65).

Powód poniósł dodatkowo koszty zakupu lekarstw w kwocie **447 zł**, które wynikają z faktur przedłożonych przez powoda do pozwu (k. 47-54) i dotyczą zakupów lekarstw w okresie późniejszym (sierpień 2010r. – styczeń 2011r.), które to faktury nie zostały przez powoda przedstawione pozwanemu w toku postępowania likwidacyjnego. Jak wynika z opinii biegłego łącznie koszty leczenia farmakologicznego powoda po wypadku pozostające w związku z wypadkiem wyniosły w granicach do 800 zł. Pozwany wypłacił powodowi z tego tytułu 328 zł 20 gr (378 zł 20 gr – 50 zł z tytułu zakupu podciągu gumowego na stopę). Różnica wynosi zatem sumę 471 zł 80 gr. W świetle powyższego, Sąd uwzględnił w całości koszty zakupu lekarstw wynikające z przedłożonych przez powoda faktur, tj. kwotę **447 zł**.

Powód K. K. (1), zgodnie z opinią biegłego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii, wymagał opieki osoby trzeciej w okresie pobytów w domu. Takiej pomocy powód wymagał przy toalecie, ubieraniu się, kąpieli, przygotowywaniu i podaniu posiłków. Jak wynika z zeznań świadka D. K. (2) (k. 130-132) oraz powoda (k. 139-141), przez cały czas opiekę nad powodem sprawowała jego żona.

Zgodnie z ustną opinią biegłego sądowego lek. med. D. K. (1), gdyby powód nie cierpiał na nadmierną otyłość, tzn. gdyby budowa jego ciała mieściła się w granicach normy, to czasokres tej pomocy po wypadku, wynosiłby przez dwa miesiące w wymiarze trzech godzin dziennie, przez następne dwa miesiące w wymiarze dwóch godzin dziennie i przez

kolejne dwa miesiące w wymiarze jednej godziny dziennie (k. 198). Faktycznie konieczność sprawowania opieki nad powodem występowała dłużej, jednakże z uwagi na fakt, iż wpływ na to miała nadmierna otyłość powoda, Sąd do wyliczenia odszkodowania, przyjął w/w czasokres tej opieki, tj. w takim wymiarze jaki byłby, zgodnie z opinią biegłego, przy założeniu, że powód nie cierpiałby na nadmierną otyłość.

Zgodnie z informacją z MOPS w Z. z dnia 16 marca 2012r. stawki wynagrodzenia za świadczone usługi opiekuńcze przy pełnej odpłatności wynosiły za jedną roboczogodzinę w okresie od listopada 2009r. – 11 zł 98 gr (k. 191, 201).

Z uwagi na stosunkowo niskie dochody powoda, można przyjąć, że nie ponosiłby tych kosztów za usługi opiekuńcze w 100%. Dlatego też, do wyliczenia odszkodowania z tytułu kosztów opieki, Sąd przyjął stawkę zastosowaną przez pozwanego, tj. 4 zł 50 gr za jedną godzinę opieki, której powód nie kwestionował, ani nie wykazał, aby musiał ponosić wyższe koszty.

Łączny koszt opieki nad powodem w w/w okresie wyniósł zatem kwotę **1 620 zł** według wyliczenia:

- $30 \text{ dni} \times 2 \times 3 \text{ godziny} \times 4 \text{ zł } 50 \text{ gr} = 810 \text{ zł};$
- $30 \text{ dni} \times 2 \times 2 \text{ godziny} \times 4 \text{ zł } 50 \text{ gr} = 540 \text{ zł};$
- $30 \text{ dni} \times 2 \times 1 \text{ godzina} \times 4 \text{ zł } 50 \text{ gr} = 270 \text{ zł}.$

Razem jest to kwota 1 620 zł. Pozwany wypłacił powodowi z tytułu zwrotu kosztów opieki kwotę **378 zł**. Do zapłaty pozostaje zatem kwota **1 242 zł**.

Sąd uwzględnił żądanie powoda w zakresie dotyczącym kosztów dojazdów do placówek medycznych, na komisję lekarską ZUS-u, do Szpitala w S. i Sądu Pracy w związku z ubieganiem się o rentę. Fakt pobytu powoda we wskazanych placówkach i instytucjach wynika z dokumentacji lekarskiej (k. 29-31) oraz z zeznań świadka Z. P. (k. 138-141), zeznań świadka D. K. (2) (k. 131) i zeznań powoda (k. 140). Jak wynika z twierdzeń powoda, świadka Z. P. oraz z treści oświadczenia powoda (k. 43) potwierdzonego na rozprawie, świadek Z. P. otrzymał od powoda za każdy przejazd do Poradni Chirurgicznej w Z. (w obie strony) po 50 zł. Tych wizyt w Poradni było siedem. Za trzykrotne wyjazdy z Z. do S. (w obie strony) na komisję ZUS, komisję lekarską do Szpitala i jeden wyjazd do C. do Sądu Pracy powód zapłacił świadkowi po 100 zł. Były to cztery wyjazdy. Koszty dojazdów poniesione przez powoda wyniosły zatem kwotę **750 zł** / $(50 \text{ zł} \times 7) + (100 \text{ zł} \times 4) = 350 \text{ zł} + 400 \text{ zł} = 750 \text{ zł} /$.

Łącznie zatem Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę **2 439 zł** tytułem odszkodowania (**447 zł + 1 242 zł + 750 zł = 2 439 zł**).

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żadanego odszkodowania, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tytułu odsetek do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku przez sąd. Orzeczenie sądowe w postępowaniu odszkodowawczym oczywiście nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy szkody względem poszkodowanego do zapłaty odszkodowania (zadośćuczynienia). Rzeczywistym źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony.

Zasadą jest więc, że zarówno odszkodowanie jak i zadośćuczynienie za krzywdę stają się wymagalne po wezwaniu zobowiązanego przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455§1 k.c.). Od tej chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481§1 k.c.). Zasada ta doznaje wyjątków, które wynikają np. z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

(por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010r. z uzasadnieniem, II CSK 434/09, LEX nr 602683; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2009r., V CSK 370/08, LEX nr 584212; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca

2005r. z uzasadnieniem, I CK 7/05, LEX nr 153254; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007r., I CSK 433/06, LEX nr 274209).

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) (Dz.U. z 2003r., nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Jedynie w sytuacji, gdy wyjaśnienie w tym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wierzyciel oprócz złożenia zawiadomienia o wypadku powinien także określić swoje roszczenie. Jeżeli tego nie zrobił, to ubezpieczyciel popadł w opóźnienie dopiero z upływem czternastodniowego terminu od daty określenia swych roszczeń przez powoda wobec pozwanego (por. uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004r., I CK 131/03, OSNC 2005/2/40).

Powód dopiero w pozwie zgłosił żądanie zadośćuczynienia w wysokości 150 000 zł oraz odszkodowania z przedstawionych tytułów i faktur. Z tego względu odsetki za opóźnienie od kwot przyznanych powodowi tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania Sąd zasądził od dnia 20 lipca 2011r. tj. po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło 5 lipca 2011r. (k. 111).

Sąd oddalił żądanie powoda w zakresie renty wyrównawczej. Powód domagał się zasądzenia renty wyrównawczej począwszy od 1 września 2010r. (k. 77).

Powód przed wypadkiem pobierał zasiłek przedemerytalny w kwocie 632 zł 79 gr netto (726 zł 14 gr). W okresie wcześniejszym ten zasiłek był niższy i wynosił kwotę 530 zł netto, potem 570 zł netto i ostatecznie 632 zł 79 gr netto (k. 140). Powód przed wypadkiem dodatkowo wykonywał pracę w oparciu o umowy o dzieło zawierane z Miejsko – Gminnym Ośrodkiem (...) w O.. Powód w ramach tych umów o dzieło grał na akordeonie w czasie prób i występów w Kołach (...) w R. i P. oraz w Chórze Seniora w O..

Za rok 2007 powód uzyskał z tego tytułu dochód w kwocie 4 400 zł brutto, za rok 2008 – dochód w kwocie 5 760 zł, za rok 2009 – dochód w kwocie 5 480 zł brutto, a zatem około 4 494 zł netto. (k. 56). Dochody z umów o dzieło podlegają jedynie podatkowi od osób fizycznych. Na jeden miesiąc daje to dochód w kwocie około 375 zł netto. Miesięczny dochód powoda wynosił zatem kwotę 1 007 zł 79 gr \approx **1 008 zł** (632 zł 79 gr + 375 zł). Powód od czasu do czasu grał na weselach, za co otrzymywał po **100 zł**. Nie był to jednak stały miesięczny dochód. Powód nie udowodnił w toku procesu, aby jego dochody przed wypadkiem były wyższe.

Natomiast od 1 czerwca 2010r. powód otrzymuje rentę z tytułu niezdolności do pracy. Renta ta od 1 czerwca 2010r. do lutego 2011r. wynosiła kwotę po **1 502 zł 66 gr netto** (1 804 zł 02 gr brutto) miesięcznie, a od 1 marca 2011r. wynosi kwotę **1 548 zł 55 gr netto**, (1 859 zł 94 gr brutto) miesięcznie. Dodatkowo w okresie od marca 2010r. do marca 2011r. powód pobierał dodatek pielęgnacyjny w kwocie po **156 zł** miesięcznie.

Dochody powoda po wypadku są zatem wyższe niż przed wypadkiem. Roszczenie zatem o zasądzenie renty wyrównawczej od 1 września 2010r. było nieuzasadnione.

Po zmianie obowiązującej od 1 stycznia 2004r. wolne od tego podatku dochodowego są zarówno odszkodowania jak i renty otrzymane na podstawie przepisów prawa cywilnego w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (por.: art. 21 ust. 1 pkt 3b i 3c ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000r., nr 14, poz. 176 ze zm.). W związku z tym, Sąd przyjął do powyższych wyliczeń wartości netto.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Koszty poniesione w toku procesu przez powoda obejmowały: koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł i opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł (k. 10). Koszty poniesione w toku procesu przez pozwanego obejmowały: koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł i opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł (k. 91). Razem koszty procesu wyniosły kwotę 7 234 zł.

Powód wygrał proces w 68%. Po stosunkowym rozdzieleniu kosztów pozwany powinien zwrócić powodowi kwotę 1 302 zł 12 gr tytułem kosztów według następującego wyliczenia:

- $7\,234\text{ zł} \times 68/100 - 3\,617\text{ zł} = 1\,302\text{ zł } 12\text{ gr}$ lub
- $7\,234\text{ zł} \times 32/100 - 3\,617\text{ zł} = -1\,302\text{ zł } 12\text{ gr}$.

Koszty sądowe poniesione przez Skarb Państwa obejmowały: opłatę od pozwu – 8 100 zł, koszty wynagrodzenia biegłego – 149 zł 91 gr. Razem – 8 249 zł 91 gr.

Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 5 610 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych. Kwota ta stanowi należne koszty sądowe, w części co do której powództwo zostało uwzględnione (68%).

Natomiast na podstawie art. 113 ust. 4 powołanej ustawy, z uwagi na charakter sprawy i sytuację materialną powoda, Sąd odstąpił od obciążenia go kosztami sądowymi z zasądzonego roszczenia.